

DORPSVERHALEN

Op grafstenen van het kerkhof van Noordlaren kom je meermalen de naam Hemmes tegen.

Voor de serie DORPSVERHALEN belde NoordlaarderNieuws met Fred Hemmes, kweker aan Duinweg en afstammeling van deze Noordlaarder familie. Wat kan hij ons vertellen?

Nou - niks.

Fred Hemmes: "Voor onze familie verhalen moet je bij mijn moeder zijn. Die weet daar veel meer van dan ik." Oké, een afspraak met Roelfien Hemmes aan de Noorderstraat is gauw gemaakt. Ze blijkt zich goed voorbereid te hebben op ons gesprek, gezien het aantal foto's en albums dat op de tafel klaar ligt. Maar al bij mijn eerste vraag: "Tot hoe ver gaan je verhalen over de familie Hemmes terug?" gaat het mis. "De familie Hèmmes?!" Ze schudt haar hoofd. "Daar weet ik niet zoveel van. Alleen iets over mijn schoonouders. En er is een stamboom, maar die ligt bij Fred."

Fred zei dat ik voor verhalen over de familie Hemmes bij jou moest zijn.

Een minuut lang kijkt ze me zwijgend aan. "Dat is weer die droge humor van Fred!" lacht ze dan. "Ik hou daar zelf ook wel van, hoor. Maar van de familie Hemmes, nee, daar weet ik niets meer van dan hij. Deze albums en foto's zijn van mijn eigen familie, ik had van Fred begrepen dat het interview daar over zou gaan. Wat jammer nou."

Ze is lichtelijk in verwarring, gaat eerst maar eens een kopje thee inschenken, ze presenteert er een koek bij. We kletsen zo een beetje. Over Jan, haar man, die een paar jaar geleden ziek werd en in 2009 overleed. Over hoe het is om een groot deel van je leven aan de rand van het Noordlaarder bos te hebben gewoond: "Ik heb nooit van het bos gehouden." En over hoe het is om vandaar samen met Jan in 2007 te verhuizen naar deze nieuwbouwuurt: "Ik was hier vanaf de eerste dag gewend. Noordlaren is zo'n gezellig dorp!" Over de laptop, die zij niet wil: "Ik schrijf gewoon briefjes en daar gaat niemand dood aan." Maar met die kletspraatjes schiet het interview niet op. Wat te doen?

Waar ben jij geboren?

"In Groningen, in het Academisch Ziekenhuis, op 12 februari 1938." En meteen heeft ze daar een verhaal bij: "Mijn ouders woonden in de Vogelzangsteeg nr. 6. Maar mijn moeder moest zes weken voor de bevalling in het ziekenhuis worden opgenomen. Op 31 januari zou een zuster haar voor onderzoek naar de gynaecoloog brengen, op zo'n brancard op twee wielen. Op de gang riep iemand opeens: 'Er is een prinsesje geboren!' De zuster die de brancard duwde riep: 'Hoera! Hoera!' en begon enthousiast te zwaaien. Daardoor liet ze de brancard los en mijn moeder kieperde zo, met mij erbij dus, op de grond. Iedereen in rep en roer!"

Welkom in het dorp.

Haar meisjesnaam is Rutgers en nu ze toch een keer los is, komt het ene verhaal na het ander. Vooral over opa en grootmoe Eisses uit de Vogelzangsteeg, die daar woonden op nummer 15. "Ja, als kind woonde mijn moeder met haar ouders op nr. 15 en na haar trouwen

Opa en grootmoe Eisses (foto uit fotoalbum van Roelfien Hemmes).

woonde ze met mijn vader in de Vogelzangsteeg op nummer 6, schuin tegenover haar ouders. Waar opa Eisses was, daar was het feest. Nou ja, niet iedere dag natuurlijk. Maar met een verjaardag of zo iets moesten de beddenplanken uit de bedstee worden gehaald en tussen de stoelen gelegd - anders was er geen plaats voor alle visite." Om zichzelf dan weer spijtig in de rede te vallen: "Jammer nou van de familie Hemmes hè? Ik wil Fred wel even bellen."

Ik vind het prima om over jouw familie te praten. Dat zijn toch ook Noordlaarders.

"Nou, nee, mijn vader niet. Die kwam uit Tynaarlo. Maar mijn moeder wel, zij heeft altijd in Noordlaren gewoond. In 1943, vijf jaar nadat ik geboren ben, zijn wij van de Vogelzangsteeg verhuisd naar de Zuidlaarderweg 83, het boerderijtje schuin tegenover de molen. Er was toen nog geen sprake van deze nieuwbouwuurt, je kon vanuit ons huis op de torenklok kijken. Die eerste dagen liep ik zo wat rond in het dorp en de eerste die ik tegenkwam was Henkie Wieland. Bij wijze van welkom stond hij me op te wachten met een tafelmes. Om me te steken! Is niet gebeurd hoor. Och, en daarna konden Henkie en ik zo goed met elkaar, we hebben altijd samen gespeeld. En met Fokko Prins. Hij is later naar Australië gegaan en ik schrijf af en toe nog met hem. Hij belt me ook wel eens, hij is zo'n lieve jongen."

Verhalen over vroeger in de Vogelzangsteeg

Het huis aan de Vogelzangsteeg, nr.15 (foto uit fotoalbum van Roelfien Hemmes).

Als kind ging Roelfien vaak naar in de Vogelzangsteeg. "Ik kwam daar graag, grootmoe Eisses was mijn lievelingsgrootmoe. Zij was heel slim en ze leerde me hoe je de kaart

moest lezen. Ik wist al heel jong waar je op de kaart Groningen kon vinden. Of ze deed spelletjes met me, of ze vertelde over vroeger. Tegenwoordig hoor je nooit meer iets uit de Vogelzangsteeg, maar vroeger was er best wat te doen. Weet je dat ze daar een kegelclub hadden? Dokter Kruizinga kwam op zijn zondagse wandeling vaak ook even langs en dan gaf hij de mensen altijd een gulden. Daar gingen ze mee naar café Vos, dat witte café in de bocht bij de Pol, waar nu die grote villa staat. Voor die gulden kochten ze twee maatjes jenever en dan was het feest! Mijn opa was timmerman bij timmerbedrijf Schut, tegenover de pastorie, waar ook lijkkisten werden gemaakt. Als de kist klaar was, was hij zo gek niet of hij moest er even in liggen. Om te zien of het paste, zeg maar. Opa Eisses had veel praatjes. Als er ook nog drank bij kwam, klom hij soms boven op de kist en vertelde sterke verhalen. Maar och - - - het lukt je toch niet om hier een verhaal van te maken? Het hóéft echt niet hoor."

We zien wel. Vertel jij maar, wat weet je nog meer over die opa Eisses van jou.

"Hij was ook een man, die hield van grapjes maken. Tegenover hen woonde de familie Snijders, beste mensen. Hun zoons kwamen een keer bij opa vragen of hij wat voor de paasbult had. 'Snij de heg er maar af,' zei hij, voor de grap. Een dag later kwamen die jongens bij grootmoe en die zei: 'Als Derk dat gezegd heeft, dan knip hem er maar af.' Dus toen opa thuiskwam, lag de hele heg plat. Dát was niet te best! Maar grootmoe zei: 'Eigen schuld.'"

Was hij een leuke opa voor jou?

"Ik heb hem niet gekend. Goed zeven jaar voordat ik geboren werd, is hij overleden. Negenenveertig jaar oud. Opa spotte graag, en dat was verschrikkelijk."

Wat is er nou voor verschrikkelijks aan spotten.

"Dat zal ik je vertellen. Op nummer 9 van de Vogelzangsteeg woonde Knelis Kloos. Knelis had verkering met Ida, kijk, de vrouw op deze foto. Voordat hij naar Ida ging, kwam hij altijd even een praatje maken met opa. Maar die verkering duurde jàren, dat schoot niet op. Mijn opa spotte vaak: 'Kloos! Ik mag voor God dood neervallen - als jij ooit gaat trouwen!' Nou, op 29 augustus 1930, na twaalf en half jaar verkering, zou het dan eindelijk zijn. En op 29 augustus 1930 viel mijn opa uit de balken van de boerderij van Luning, waar hij aan het werk was. Hij was op slag dood."

Op mijn beurt kijk ik nu Roelie een minuut lang zwijgend aan. En roep dan uit: "Hè??!!"

"Ja. Ja - och mensenkinderen. Dáárom mochten mijn kinderen nooit spotten, ik wou het niet hebben. Op de begrafenis van mijn opa zijn zo veel mensen geweest, dat ze niet allemaal op het kerkhof konden. Maar grootmoe bleef met drie kinderen achter in het huis, dat ze net gekocht hadden. Je kreeg vroeger als weduwe maar een paar centen, dus zij kon dat huis niet meer betalen. Toen heeft Bertus Harms, de vader van Jannes Harms, dat huis gekocht en grootmoe heeft het haar leven lang van hem kunnen huren."

We bekijken meer foto's. "Zie je, op deze foto heeft grootmoe nog haar gouden speldje op. Later heeft ze het goud rond de steen verkocht. Nu heeft mijn dochter de steen. En hier zie je de ouders van opa Derk Eisses, mijn overgrootouders dus. Zij waren de 'vader en moeder' van het werkhuis op de hoek van de Vogel-

zangsteeg en de Lageweg, maar ze woonden in een apart gedeelte.

Vroeger kende ik iedereen in de Vogelzangsteeg. Maar nu ken ik er haast niemand meer - behalve dan de familie Kielman. Af en toe bracht ik bij hen wel eens een briefje van de Landbouwvereniging, waarvan mijn vader bestuurslid was. De moeder van Ep mocht graag een praatje maken. Ep trouwens ook. Ep ken ik al vanaf de lagere school. Laatst zei ik tegen hem: 'Volgens mij praat jij 's nachts gewoon door.'"

Ze pakt een foto van vier mannen, die op een kar zitten: "Dit is mijn vader, met vrienden op weg naar de Rolder markt. Ze namen een kip mee, die ze afgaven bij een café vlak vóór Rolde. De bazin kookte er soep van en voordat ze terug gingen, aten ze daar kippensoep."

Is Knelis d'r ook?

"Bij ons thuis was het altijd heel gezellig, mijn moeder was echt een gezelligheidsmens. Iemand zei eens: 'Er staat altijd wel een fiets bij jullie tegen de muur.' Dat was ook zo. Maar voor mij was het wél altijd werken - werken - werken. Mijn vader, Knelis Rutgers, was boer. Nou ja, boer-tje. Hij zei altijd: 'Ik ben arbeider bij mezelf. En wat jullie doen, hoef ik niet te doen.' Wás ook zo natuurlijk. Maar ik zag gewoon tegen de vakanties op. Nadat de rogge gemaaid was, moest ik de aren zoeken die op het land waren blijven liggen. En nadat de aardappels gerooid waren, moest ik de achtergebleven aardappels zoeken. Met de hand. Het kon ook met een plankje met spijkertjes. Maar nee, mocht niet. Achteraf heb ik wel eens gedacht: Wat was je een sadist. Want die aardappels waren voor de varkens, dus wat gaf het als er een paar gaatjes in zaten? Maar nee hoor, gewoon met de hand. Toch was het ook wel een lieve vader, hoor. Maar o god, altijd dat werken. Ik was dertien en stond de hele dag hooi op te steken. Daar was ik te klein voor, ik ben overspannen geraakt. De dokter heeft toen wel op mijn vader gefoeterd: 'Ze doet het. Maar eigenlijk heeft ze de kracht er nog niet voor.'"

Roelfien Hemmes- Rutgers. Kleindochter van opa en grootmoe Eisses (foto: Henriëtte Eilers)

Was je een gehoorzaam kind?

"Vast niet. Maar ja, ik was wel een beetje bang voor mijn vader. Ik weet nog dat mijn vriendin en ik een keer na het avondeten nog even gingen schaatsen.

Toen ik thuiskwam, waren de keukenblinden nog open. In het lamplicht zag ik dat mijn vader zich aan het omkleden was, waarschijnlijk moest hij dus nog weg die avond. Ik dacht grappig te zijn en klopte heel hard op het raam. Met een zware stem riep ik: 'Is Knelis d'r ook?' O, o, o. Mensenkinderen. Die man schrok zó! Hij struikelde over zijn broek, die hij nog maar half aan had, en viel languit op de keukenvloer. Of ik op de kop heb gehad? Ik weet het niet meer. Maar ik vond het zó erg!" *Mocht je een opleiding volgen?*
"Ik heb niet verder geleerd dan de MULO. Daarna moest ik op de boerderij werken."

En toen kwam jij je man tegen. Waar?

Een verlegen, hoog lachje: "Op de Zuidlaarder markt."

Hoe ging dat?

"Prima."

Een beetje romantischer, alsjeblijft?

Weer dat hoge, verlegen lachje: "Zo romantisch was het vroeger niet. We gingen met een stel vriendinnen dansen in De Gouden Leeuw. Om elf uur was dat afgelopen en hij bracht me naar huis. Hij kreeg een kusje, ja, dat ging vanzelf toch? En dan had je verkering. En daarna ging je trouwen."

Vond je hem leuk.

"Ja, ik vond hem leuk. En ook lief. Heel lief. Op 9 mei 1958 zijn we getrouwd en ik ben hem altijd lief blijven vinden. Mijn man en ik hebben vijftig jaar bij mijn schoonouders ingewoond. Mijn schoonmoeder was een goed mens. Maar als ik toen zo veel verstand had gehad als nu - dan was het niet gebeurd. Het huis stond aan de rand van het bos, maar ik ben nooit het bos in geweest. Want ik haat bos. Zo donker. Mijn man was timmerman. Hij kon er op zijn zevenenvijftigste uit en in die tijd begon Fred juist met de kwekerij. Mijn man heeft, met veel liefde en hartstocht, kunnen helpen met het opbouwen ervan. Dat heeft hij gedaan."

Jip

"Wij kunnen heel goed opschieten met de kinderen. Geweldig dat Jan ook nog heeft meegemaakt dat Sandra en Fred een zoon kregen. Ja, dat was me toch ook een verhaal! Onze dochter had al een keer gezegd: 'Zou Sandra in verwachting zijn?' Maar wij wisten nergens van en zeiden: 'Nee hoor, dan hadden wij het geweten.' Verder niet over gehad, wat een sukkels waren we toch. Op een avond kwamen Sandra en Fred de deur binnen met een stekje van een plant, die *Moeder met kind op schoot* heet. Er zat een vlaggetje op: *De kleine Spruit*." Het lachen belet Roelfien bijna om verder te praten. Maar toch hervat ze haar verhaal: "Sandra is naar de dokter gegaan, omdat ze vond dat ze te dik werd. Anderhalve week later hadden ze dit prachtige jongetje, Jip." Ze neemt een foto van een kastje: "Kijk, dit is hem. Hij zit op de crèche, ik ben gisteren nog even wezen kijken. Over een paar weken wordt hij twee, hij praat aan een stuk door. Zo gezellig. Ik vind zo'n crèche vreselijk. Maar hij vindt het mooi. Hij zat op een klimtoestel en riep: 'Oma! Kijk!' Hij woont niet ver bij me vandaan, ik kan hem natuurlijk iedere dag zien. Maar dan ziet Sandra me aankomen!"

Fred en Sandra wonen met Jip in het bos, waar jij ook gewoond hebt. Voelde jij je daar eenzaam?

"Ik had het te druk om me eenzaam te voelen. Toen de

kinderen een keer de leeftijd hadden dat ze naar school gingen, begon ik met van alles buitenshuis. Een dag in de week werkte ik bij mijn moeder, want dat was een dikke rommelkont. Ik werkte ook een dag in de huishouding bij de familie Goedhart. En verder zat ik in het schoolbestuur, het bestuur van de Plattelandsvrouwen, het ouderenwerk."

Meisjes kiezen tegenwoordig voor een beroep. Als je vroeger niet op de boerderij had hoeven werken, wat had jij dan willen worden?

"Conductrice."

Maar stel dat je in deze tijd jong was geweest, welke opleiding had je dan gekozen?

"Och, over een opleiding denk ik niet zo meer na. Ik ben tweeënzeventig, wat moet ik daar nou nog aan doen dan? Maar hoor es, zo wordt het geen verhaal!! Nou ja..."

Ettie Huizing

Contributie 2010.

Langs deze weg willen wij u verzoeken de contributie voor 2010 te betalen.

De contributie bedraagt € 10,00

Betalen kan op drie manieren:

- Per acceptgirokaart (zit in deze dorpskrant)
- **Wilt u zelf uw naam en adres op de acceptgiro in te vullen.**
- Elektronische betaling
- **Wilt u dan uw naam, adres en contributie 2010 vermelden.**
- Contante betaling bij de penningmeester van Dorpsbelangen:

Adverteerders van de dorpskrant hoeven de contributie **niet** te betalen. Adverteerders van de dorpskrant en website hoeven de contributie **niet** te betalen.

Adverteerders van de website verzoeken wij **wel** om de contributie te betalen.

Om het de bezorgers gemakkelijk te maken doen we standaard een acceptgiro in de krant.

Heeft u de contributie van 2010 reeds betaald dan staat dat genoteerd op onze lijst. Begin december zullen we de betalingen controleren en, daar waar nodig, een herinnering tot betalen sturen aan diegene die het vergeten is.

Mocht u vragen hebben dan kunt u terecht bij Martie Bossewinkel

Bij voorbaat dank voor uw medewerking.

Namens Vereniging Dorpsbelangen,
Martie Bossewinkel (penningmeester)
Zuidlaarderweg 40
9479 TJ Noordlaren
050-4090993